

SOFIE GRÅBØL

(1968 -)

Skuespiller. Født 30/7 1968. Søster til instruktør Niels Gråbøl.

Uddrag fra Morten Piils "Danske filmskuespillere" (Gyldendal, 2003):

Sofie Gråbøls udvikling fra 17-årigt fund i ungpigeroller til suveræn karakterskuespiller udgør det smukkeste eksempel på, at dansk film kan fostre en all round-skuespillerinde af et format, der ikke kun bunder i udstråling og naturtalent.

Uden skuespilleruddannelse har hun taget både lærred og scene i besiddelse ved konstant at udvikle sig med sin alder. Teaterskolen ville ikke vide af hende, men dansk film holdt ved og gav hende muligheder for modning og variation. Søren Fauli så, at hun kunne være morsom i satiren "De skrigende halse" (1992); Ole Bornedal, at hun kunne være sexet og moderne i "Nattevagten" (1994). Og fra da af har intet kunne stoppe hende: talentet for heltinderoller og karakterfigurer synes lige oplagt hos denne ener, der viste, at ungepigerollen ikke - som ellers så ofte - behøver være en fælde, men kan åbne mod mangfoldigheden.

Hendes debut er uden sidestykke herhjemme. Inden publikum overhovedet havde set hende på lærredet, havde hun indspillet tre film. Henning Carlsen fandt hende til en central birolle i "Oviri" (1986); men det var Astrid Henning-Jensen, der gav hende den første hovedrolle i "Barndommens gade" (1986). Hendes tredje rolle, i "Pelle Erobreren" (1987), er den mindste, men alligevel markant. Der ligger mere end gennemsnitlig 17-årig erfaring bag det blå barneblik og den sarte pigelighed, Bille August lader hende spille på i "Pelle Erobreren", hvor hendes jomfru

Sine, nys ankommet til Stengården, sender antydningen af vidende flirteblikke til Axel Strøbyes godsejer og først for sent opdager, hvad de sætter i gang.

Ellers er hendes fornemste kendemærke i disse tidlige roller følsomheden, der aldrig kammer over i føleri, men stammer fra indre, endnu ubrugte kilder. Hun er nok uskyldig, men aldrig fersk, og i "Oviri" gør hun den 14-årige Judith Molard og hendes forelskelse i Donald Sutherlands Gauguin til filmens pulserende og poetiske midtpunkt.

Hun skal igen spille 14-årig som Ester, der vokser op i baggårdenes Vesterbro i Tove Ditlevsen-filmatiseringen "Barndommens gade", og hun fremstiller totalt overbevisende den eftertænkssomme piges indadvendte undren i det sære ingenmandsland mellem barn og voksen. Men hun får ikke meget modspil, og hendes sarte sensitivitet skal bære rigeligt mange scener.

I Erik Clausens Romeo og Julie-parafrase "Rami og Julie" (1988) står hun i stampe i en livløs heltinderolle, mens punk-satiren "De skrigende halse" (1992) af hendes daværende samlever Søren Fauli giver hende en komisk karakterrolle i pagt med fremtiden: som den selvhøjtidelige, hjerneblæste punker- og digterpige Anita, der med ny tysk kæreste absolut må opleve tidsatmosfæren i Berlin, hvor "muren ikke vil falde i mange, mange år", som hun siger med overbevisning - filmen er henlagt til 1984.

Hun er sekretær og muse for Max von Sydows genopvakte klassiske komponist i polakken Krzysztof Zanussis "The Silent Touch" (1993), den første film produceret med støtte fra den europæiske co-produktionsfond og lidt af en europudding. Det er en større birolle, hvor hun mest skal spille på sin friske, vitale udstråling. Selv om filmen bl.a. var finansieret med dansk kapital (Metronome og Filminstituttet), fik den ikke dansk biografpremiere.

Hun får en hovedrolle som den yngste og mest følsomme godsejerdatter i Anders Refns "Sort høst" (1993) efter Gustav Wied, og her forhindrer hendes medfødte frejdighed de mange sammenbrud i at blive tudevornt rørstrømske. Men filmen fastholder hende i en lidt for selvgentagende ingenue-rolle.

Hun slipper fri af båsen i Ole Bornedals succes-gyser "Nattevagten" (1994), hvor hun ikke blot er sensuel og opvakt som Nikolaj Coster Waldaus kæreste, men også handlekraftig - det var hende selv, der insisterede på at spille det nervepirrende klimaks i svinebunden, men ikke passiv tilstand. Og hendes dejlige Carmen i Jon Bang Carlsens "Carmen og babyface" (1995) er kun med hensyn til personens alder en tilbagevenden til ungpigerollen - her går hun som et frisk vind gennem filmen, udfordrende livskraftig og grænseoverskridende. Pubertetshistorien forsvinder aldrig rigtig, at hun næsten helt forlader den i anden halvdel. Derimod mangler hendes Edvarda i Henning Carlsens Hamsun-filmatisering "Pan" (1995) det lille ekstra i mystik og fascination, der skal til for at løfte figuren op i Hamsuns mytiske forelskelsesverden.

Men Gråbøl er nu endelig stærkt på vej over i moderne tøj og viser endnu engang sit oplagte komedietalent i hippie-satiren "Fede tider" (1996), hvor hun med finesse timer sine pointer som den skråsikre kollektivist, der ender i en lesbisk kvindegroupe. Samme år optræder hun som sig selv i polakken Krzysztof Zanussis kuriøse bidrag til antologifilmen "Danske piger viser alt" (1996). Det korte indslag hedder "Forventninger" og fortæller om Gråbøls arbejde på Zanussis "The Silent Touch". Det eneste bemærkelsesværdige her er hendes udtalte ønske om nu at spille the bitchy bimbo girl efter alle uskyldsrollerne.

Året 1997 er præget af to gysere: hun rammer en præcis tidstone som den flotte, men usikre og ubeslutsomme Mona i Susanne Biers "Sekten", men er mere udvendig bimbo-agtig som frigjort lærerinde i den norske "Mørkets ø", et argt spekulationsprodukt, man gerne havde undværet. Bedre lykkes hendes impulsive stripper i Ole Christian Madsens novellefilm "Sinans bryllup" (1997).

Hun får sin første rolle som etableret, gift kvinde i tv-serien "Taxa" (1997-99), hvor hun optræder langt inde i serien som ejendomsmægler fra de nordlige forstæder, rimeligt checket, men også i stand til - efter at være blevet heftigt belejret - at indlede et forhold til Anders W. Berthelsens René.

Det er en varmere præstation end den forkælede, overfladiske rigmandspige i Søren Kragh-Jacobsens Dogme-film "Mifunes sidste sang" (1999), hvor hun igen danner par med Anders W. Berthelsen, bl.a. i en heftig orgasme-scene, der komisk understreger figurens egotripende dominans.

Samme år er hun endnu mere urkomisk som den på én gang rørende og klæbrige psykologistuderende Mulle i Susanne Biers "Den eneste ene" (1999), maskeret leverpostejsgrå i ansigtet og bulnende i formerne. Rollen ligger i forlængelse af hendes hippiepige fra "Fede tider" som en mesterlig blanding af satire og karakterstudie - en præstation med mersmag.

Det komiske præger da også hendes to næste roller. I "Blinkende lygter" (2000) er hun vittigt irriterende som

Nikolaj Lie Kaas' dominerende kæreste, der straffes hårdt af Søren Pilmark for sin groteske mangel på situationsfornemmelse i en allerede klassisk ægpustningsscene. Og i "Grev Axel" (2001) spiller hun kraftigt og stilsikkert ud som den gammeljomfruelige Leonora Amalie, der bringer Peter Frødins selviske greve på bedre tanker. [Uddrag fra "Danske filmskuespillere" slut]

Filmografi				
Musik				
Titel	År	Funktion	Kategori	
Rose	2022	Medvirkende	DK/Spillefilm	
Dag og nat (Oversigt)	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 1:8 - August	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 2:8 - September	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 3:8 - Oktober	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 4:8 - December	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 5:8 - Nytår	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 6:8 - Februar	2022	Ella	Fiktionsserie	
Dag og nat 8:8 - Maj	2022	Ella	Fiktionsserie	
Natten har øjne	2022	Medvirkende	DK/Spillefilm	
Vildmænd	2021	Anne	DK/Spillefilm	
Venuseffekten	2021	Gitte	DK/Spillefilm	
Calamity Jane – Vestens vilde datter	2021	Moustache	U/Spillefilm	
Harpiks	2019	Maria	DK/Spillefilm	
Den tid på året	2018	Medvirkende	DK/Spillefilm	
The House That Jack Built	2018	Lady 3	DK/Spillefilm	
X&Y	2018	Medvirkende	U/Spillefilm	
Coco	2018	Tante Victoria	U/Spillefilm	
Hvordan man møder en havfrue	2017	Havets stemme	DK/Dokumentarfilm	
Pingvinmarchen 2	2017	Fortæller	U/Dokumentarfilm	
Hjemme i verden	2017	Stemme	DK/Dokumentarfilm	
Ballerina	2017	Odette	U/Spillefilm	
Der kommer en dag	2016	Lærer Lilian	DK/Spillefilm	
Den anden verden	2016	Dronningen	Tv-serie	
Theresienstadt - Danske Jøder i Hitlers Fangenskab	2015	Speaker	DK/Dokumentarfilm	

Titel	År	Mor Funktion	U/Spillem Kategori
Den gode dinosaur	2015	Mor	U/Spillem
Eventyret om Askepot	2015	Den gode fé	U/Spillem
Minions	2015	Dronning	U/Spillem
Det andet liv	2014	Medvirkende	DK/Spillem
I lossens time	2013	Helen	DK/Spillem
Forbrydelsen III	2012	Sarah Lund	Tv-serie
Velkommen til verden	2012	Speaker	U/Dokumentarfilm
Thors saga	2011	Fortæller	DK/Dokumentarfilm
Milo på Mars	2011	Mor	U/Spillem
Den bestøvlede kat	2011	Imelda	U/Spillem
Alice i Eventyrland	2010	Den røde dronning	U/Spillem
Legenden om Enyo	2010	Odina	Tv-serie
Forbrydelsen II	2009	Sarah Lund	Tv-serie
Mig og Jesper	2009	Jesper's mor	DK/Dokumentarfilm
Ponyo på klippen ved havet	2009	Gran Manmare	U/Spillem
Pigen og ræven	2007	Stemme	U/Spillem
Forbrydelsen	2007	Sarah Lund	Tv-serie
Daisy Diamond	2007	Sofie Gråbøl	DK/Spillem
Astons sten	2007	Astons mor	U/Kort fiktion
Vikaren	2007	Carls mor	DK/Spillem
Direktøren for det hele	2006	Kisser	DK/Spillem
Pingvinmarchen	2005	Stemme	U/Dokumentarfilm
Anklaget	2005	Nina	DK/Spillem
Den rette ånd	2005	Lærke	DK/Spillem
Lille kylling	2005	Gerda Gråand	U/Spillem
Nanny McPhee - den fortryllende barnepige	2005	Evangeline	U/Spillem
Lad de små børn...	2004	Britt	DK/Spillem
Det levende slot	2004	Sophie Hatter	U/Spillem
Brødre	2004	Stemme-coach	DK/Spillem
Sinbad - Legenden fra de syv have	2003	Marina	U/Spillem
Peter Pan	2003	Voksne Wendy	U/Spillem
Livsforsikringen	2002	Medvirkende	DK/Kort fiktion

Titel	År	Funktion	Kategori
Skatteplaneten	2002	Sarah Hawkins	U/Spillefilm
Nikolaj og Julie	2002	Julie	Tv-serie
Grev Axel	2001	Leonora Amalie	DK/Spillefilm
Blinkende lygter	2000	Hanne	DK/Spillefilm
Kejserens nye flip	2000	Chicha	U/Spillefilm
En sjælden fugl	1999	Astrid	DK/Kort fiktion
Mifunes sidste sang	1999	Claire	DK/Spillefilm
Den eneste ene	1999	Mulle	DK/Spillefilm
H.C. Andersen og den skæve skygge	1998	Louise	DK/Spillefilm
Sekten	1997	Mona	DK/Spillefilm
Mørkets ø	1997	Julie	U/Spillefilm
Sinans bryllup	1997	Cherie	DK/Kort fiktion
Fede tider	1996	Anne	DK/Kort fiktion
Den store kul-tur	1996	Maibrit	Tv-film
Carmen & Babyface	1995	Carmen	DK/Spillefilm
Pan	1995	Edvarda	U/Spillefilm
Nattevagten	1994	Kalinka	DK/Spillefilm
De skrigende halse	1993	Anita Schulz	Tv-film
Sort høst	1993	Clara Uldahl-Ege	DK/Spillefilm
The silent touch	1992	Annette Berg	U/Spillefilm
På pletten	1991	Medvirkende	Tv-serie
Høfeber	1991	Bankassistent	DK/Spillefilm
Kiki - den lille heks	1989	Mor	U/Spillefilm
Min nabo Totoro	1988	Mor	U/Spillefilm
Rami og Julie	1988	Julie	DK/Spillefilm
Jorden er giftig	1988	Signe	DK/Kort fiktion
Sorg-agre	1987	Sofia Magdalene	Tv-film
Pelle Erobreren	1987	Jomfru Sine	DK/Spillefilm
Barndommens gade	1986	Ester	DK/Spillefilm
Oviri	1986	Judith Molard	DK/Spillefilm

